

Лакізіук О.О.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

СЮЖЕТНА ЛІНІЯ МІФУ «СУД ПАРИСА» У МИСТЕЦТВІ ПІТЕРА ПАУЛЯ РУБЕНСА

Протягом багатьох років велике захоплення у людства викликали фантастичні та напівфантастичні історії про богів, мавок, німф, дивовижних тварин та істот, про цікаві явища природи та багато іншого. До теперішнього часу до нас дійшли рукописи, книги, перекази, вірші та пісні з яких ми і можемо складати по шматочкам картину давньої історії.

Давньогрецька міфологія була основою розвитку однієї з найдавніших цивілізацій, а саме – Стародавньої Греції. Цікавлячись давньогрецькою міфологією не можна не звернути увагу на міф про пасторальний конкурс краси «Суд Париса». Зазвичай джерела не доносять інформацію у первинному вигляді, багато інформації втрачено на протязі тисячоліть. Але основний сюжет та головну думку все ж таки вдалося зберегти. Деякі деталі та елементи у джерелах можуть різнитися. Наприклад у «Іліаді», написаній 8 ст. до н. е. Гомером, лише короткий зміст сюжету, який знайомить читачів з цією історією. Більш чітка та повна версія відкрилась у Кіпрії – втраченій епічній поемі стародавньої грецької літератури. До нашого часу з цієї поеми дійшли лише фрагменти та надійний переказ.

Суд Париса – сюжет давньогрецької міфології про перший пасторальний конкурс краси. Суддею цього конкурсу був молодий пастух на ім'я Парис, а учасницями були три богині прекрасних – Гера, Афіна та Афродіта. Гера – дружина Зевса. Вихована в домі Океана та Тітії. Вона вважалась царицею Неба та покровителькою усіх жінок, їй молились усі молоді дівчата в день шлюбу, вона втішала вдів, допомагала усім матерям. Афіна – могутня войовниця, покровителька войовничого мистецтва, одна з верховних олімпійських божеств. Народжена на березі Трігону. Афродіта – богиня кохання, була одною з 12 верховних божеств Олімпу. Вона була цариця усіх німф та грацій. Афродіта, як для римлян Венера – найвродливіша жінка [2, с. 4, 6, 8].

Ця історія почалась з того, що богиня роздору Еріда була ображена на Пелея та Федіту, які не запросили її на весільне гуляння. Еріда

вирішила помститись молодятam та зіпсувати свято, підкинувши гостям чарівне яблуко з написом «Найпрекраснішій». Звісно ж це яблуко зацікавило богинь, які були на гулянні і між ними виникла суперечка. Гера, Афіна та Афродіта не змогли вирішити кому дістанеться це яблуко і вирішили влаштувати конкурс краси та обрати «Найпрекраснішу» серед них. Богині вирішили звернутись до Зевса, щоб він розсудив їх та віддав яблуко одній з них, але Зевс відмовився. Він віддав яблуко Гермесу та наказав відвести богинь на окраїни Трої, де проживає прекрасний парубок Парис. Парис був сином царя Трої, саме йому і було суджено обрати найпрекраснішу серед трьох богинь. Коли богині звернулись до юного царевича, кожна з богинь так хотіла отримати омріяне яблуко, що почали давати всілякі обіцянки, зваблювати Париса різноманітними нагородами. Дружина могутнього Зевса Гера пообіцяла парубку владу над всією Азією. Войовнича Афіна запропонувала йому перемоги у всіх війнах та славу, яка буде розповсюджуватись усім світом. Але ні володарство Азією, ні вічна слава не змогли переконати молодого Париса, лише Афродіта, богиня кохання, знала, що насправді потрібно парубку. Афродіта пообіцяла Парису вічне кохання дівчини, яку він обере. Парис розгубився та зачаровано слухав Афродіту, яка розповіла йому про прекрасну Єлену, яка була дочкою всемогутнього Зевса та Леди, а ще вона була дружиною Менелая, царя Спарти. Хитрощі Афродіти привели її до перемоги, захоплений Парис віддав яблуко богині кохання. На той час вони не розуміли, які наслідки принесе цей вчинок. Саме цей конкурс краси і спонукав молодого царевича Париса викрасти прекрасну Єлену з Спарти, а це стало причиною Троянської війни. Афродіта у всьому допомагала своєму улюбленцю Парису та підтримувала його. Гера та Афіна зненавиділи Афродіту, Париса та весь троянський народ [2, с. 50].

Висновком цієї історії є те, що через хитрощі, зраду, підлість та підкуп завжди буде печальний кінець. Адже «На чужому щасті, щастя не збудуєш». Саме яблуко роздору, яке перейшло до Афродіти за міфом і принесло війни, смерть, розпусту та біду у наш світ.

Цей давньогрецький міф надихнув на створення світових шедеврів у мистецтві багатьох відомих митців. Першим серед них був Пітер Пауль Рубенс, саме йому приписують декілька найвідоміших картин з сюжетною лінією про пасторальний конкурс краси. Першу версію картини він написав у 1597-1599 роках. Зараз вона експонується у лондонській Національній галереї. Друга версія була написана у

1606 році. Зараз шедевр зберігається у Віденській Академії образотворчих мистецтв. Третя версія картини була виконана у 1606-1608. Знаходиться в Національному музеї Прадо в Мадриді. Версія 1632-1635 років експонується також у лондонській Національній галереї. Саме ця версія вважається однією з найвідоміших. П'яту версію картини Рубенс написав у 1635 році. Зараз вона зберігається у Дрезденській галереї старих майстрів. І остання, також найвідоміша версія його картини була написана у 1638 році, знаходиться у Національному музеї Прадо в Мадриді. У цій версії художник зацікавився саме над постатями богинь, передав їх у всій своїй красі. Стиль цієї роботи характерний для робіт Рубенса пізніх років. Саме ця робота і завершує парад шедеврів по сюжету давньогрецької міфології якими так захопився митець. З кожною роботою Рубенс вдосконалювався та прийшов до бажаного результату. Приємно те, що ми можемо спостерігати за тим, як саме художник пізнавав цю тему, як дійшов до найкращого варіанту.

Отже у процесі дослідження я зрозуміла, що уся Грецька міфологія пронизана глибоким повчальним сенсом, красою описів прекрасних богинь та німф, подвигів мужніх та сильних героїв, жорстокості та милосердя могутніх царів та богів. Давньогрецька міфологія – це невичерпне джерело у історичному розвитку, це натхнення для митців, які творять шедеври літератури та мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Штоль Г.В. Міфи класичної давнини. – Мінск: Дірект-Медіа, 2004. – 125 с.
2. Кун Микола Альбертович. Легенди і міфи стародавньої Греції. – Харків: Фоліо, 2008. – 441 с.
3. Гомер. Іліада. – Харків: Фоліо, 2006. – 416 с.
4. Авермат Реже. Рубенс. Мистецтво, 1977. – 121 с.
5. Ізборник, Білецький А.О. Міфологія та міфи античного світу. URL: <http://litopys.org.ua/slovmith/slovvm02.htm>
6. Міфи Греції, Суд Париса. URL: <https://mythology.net.ua/myth/greece/mifi-troyanskogo-ciklu/sud-parisa>
7. Екатерина Абрамова, Первый конкурс красоты или суд Париса. URL: <https://pheonae.livejournal.com/280328.html>
8. Давньогрецька міфологія: джерела, пантеон, основні міфи. URL: <https://studfile.net/preview/10042113/>
9. Грецька міфологія та її сутність. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/11287/>